

Oponentský posudek

Tomáš Beránek, *Malice česká v moderní době. Vydavatelská aktivita na sklonku 19. století*. UK FF, Ústav českých dějin 2011, bakalářské práce (BP) 72 s. + přílohy.

Malice česká (1831) sehrávala ve formování moderního českého národa nezastupitelnou roli – to je teze, kterou lze považovat za jeden z výchozích axiomů historického, literárněvědného, jazykového či jinak chápaného bádání o tomto modernizačním procesu, což si autor posuzované BP velmi dobře uvědomuje. Jeho kvalifikační text se může opřít o faktografické výklady činnosti této instituce, jež podali zejména Karel Tieftrunk, Antonín Grund a Jaroslav Prokeš, na něž svým způsobem navazuje. O poznání méně přitom sleduje linii bádání Miroslava Hrocha, jenž na rozboru povolání členů Malice české a předplatitelů muzejního časopisu v době předbřeznové založil před více než čtyřiceti léty své výchozí představy o sociální skladbě stoupců českého národního hnutí. Před r. 1848 lze totiž právě tyto dvě instituce považovat za hlavní indikátory, které poukazovaly na rozsah české obrozenecké agitace z hlediska sociálního. Z kulturního hlediska bych snad o něco více než kolega Beránek ještě zdůraznil, že čelní obrozenci mohli právě díky matici začít provozovat skutečnou kulturní politiku, a tak naplňovat svoji ambici stát se novou společenskou elitou.

Autor se při líčení doby předbřeznové opírá nejvíce o Tieftrunkovu monografii, potom přihlíží k Prokešově studii, jež líčí porevoluční „normalizaci“ malice v 50. letech 19. století, kdy byla její činnost podrobena tuhému státnímu doзору. Ten však nezabránil tomu, aby do češtiny nebyla poprvé přeložena a maticí vydána ucelená kolekce Shakespearových dramát. Tento počin by si po mém soudu zasloužil poněkud větší pozornost, neboť do moderní české kultury vnesl dosud chybějící fenomén dialogu s anglickým pojetím klasičnosti, jenž

nabízel jistou alternativu k jejímu jungmannovskému pojetí i poněkud sentimentálnímu tylovskému modelu českého dramatu, jež se jevily některým osobnostem české dramatické kultury (F. B. Mikovec či J. J. Kollár) jako poněkud anachronické.

Těžiště autorova textu, v němž se již opírá o výzkum archivních pramenů, je však v pozdějším období, zejména pak jde o dekády 1880 – 1890 a 1890 – 1900. V této souvislosti proniká také hlouběji do poněkud svízelného matičního hospodaření (s. 36 ann. a jinde) a zároveň nás upozorňuje na jistou kulturní marginalizaci této instituce způsobenou soukromými nakladatelstvími a v neposlední řadě i vznikem České věd a umění (ČAVU). Osou její vydavatelské činnosti se staly finančně náročné Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 (1882, 1883) od T. V. Bílka, Tomkův Dějepis města Prahy (1855 – 1901) a další publikace odborného či pramenného charakteru; některé z nich po r. 1890 vydávala ve spolupráci s ČAVU. Autor si je také velmi dobře vědom skutečnosti, že Matici české začala po r. 1860 konkurovat co do atraktivity řada českých spolků, což mělo mj. svůj negativní vliv na stav její členské základny. Soustavnou pozornost věnuje též jejímu vedení, spolupracovníkům a českému muzejnímu časopisu (s. 54 ann. a jinde).

Celkově konstatuji, že pan Beránek napsal bakalářskou práci, jež může být vhodným vstupem do jeho dalšího bádání. Jeho text odpovídá příslušným požadavkům, proto jej rád doporučuji k obhajobě.

Praha, 22. 8. 2011

Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.